ICCJ – Omisiunea Curţii Constituţionale de a se pronunţa asupra uneia dintre excepţiile invocate. Obligaţiile instanţei de sesizare

Legislaţie relevantă:

Legea nr. 47/1992, art. 29

În situaţia în care, Curtea Constituţională învestită de către o instanţă de judecată cu soluţionarea mai multor excepţii de neconstituţionalitate – invocate în interiorul cadrului procesual reglementat de dispoziţiile art. 9 alin. (1) din Legea nr. 554/2004 – pronunţându-se asupra acestora omite să soluţioneze una dintre ele, instanţa de sesizare are obligaţia să clarifice situaţia ivită şi să sesizeze din nou Curtea Constituţională pe acest aspect ori să ceară lămuriri. În caz contrar, hotărârea pronunţată este nelegală, judecătorul neputând dezlega cauza în lipsa soluţionării în întregime a excepţiilor de neconstituţionalitate.

Decizia nr. 978 din 27 februarie 2014

Prin cererea înregistrată pe rolul Curţii de Apel Piteşti la 6 septembrie 2011 BC, CM, DG ş.a. au chemat în judecată Guvernul României, Casa Naţională de Pensii Publice Bucureşti, Casa de Pensii a Municipiului Bucureşti, Casa Judeţeană de Pensii Argeş, solicitând: anularea în tot a OUG nr.59/29 iunie 2011, privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor prevăzute la art.1 lit.c)-h) din Legea nr.119/2010, inclusiv a anexelor acestea reprezentând metodologia de calcul privind revizuirea

pensiilor; anularea tuturor deciziilor de pensionare având ca titulari reclamanţii persoane fizice, decizie emisă în aplicarea O.U.G. nr.59/2011, precum şi a oricărui act subsecvent emis în aplicarea ordonanţei de mai sus şi repunerea în plată a deciziilor de pensii emise în baza Legii nr.223/2007; anularea normelor privind punerea în aplicare a dispoziţiilor O.U.G. nr.59/ 2011 sub nr.1670/13.07.2011; plata cheltuielilor de judecată.

Cererea a fost însoţită de excepţia de neconstituţionalitate a O.U.G. nr.59/2011.

În motivarea acţiunii, reclamanţii au invocat teoria „dreptului câştigat” şi principiul neretroactivităţii legii în timp, arătându-se că drepturile la pensie stabilite anterior nu pot fi modificate printr-o lege ulterioară; art.1 lit.g) din Legea nr.119/2010 a impus recalcularea pensiilor ocupaţionale (de serviciu), ale personalului aeronautic civil navigant profesionist din aviaţia civilă în care se încadrează şi reclamanţii.

S-a mai arătat că prin legea menţionată, pensiile de serviciu devin pensii pentru limita de vârstă conform Legii nr.19/2000, recalcularea având loc prin determinarea punctajului mediu anual şi a cuantumului fiecărei pensii, conform algoritmului prevăzut de Legea nr.19/2000.

În opinia reclamanţilor, o asemenea manieră de reducere a pensiilor echivalează cu exproprierea bunurilor reclamanţilor, procedeul culminând cu emiterea O.U.G. nr.59/2011, care dispune revizuirea din oficiu a pensiilor prevăzute la art.1 lit.c)-h) din Legea nr.119/2010.

Casa Naţională de Pensii Publice fostă C.N.P.A.S. a formulat întâmpinare solicitând anularea cererii ca netimbrată; invocând excepţia necompetenţei materiale a Curţii de Apel Piteşti în ce priveşte anularea deciziilor de pensie ale reclamanţilor; excepţia lipsei calităţii procesuale pasive a

C.N.P.P.; excepţia inadmisibilităţii în ce priveşte anularea în tot a O.U.G. nr.59/2011; excepţia inadmisibilităţii acţiunii privind anularea instrucţiunilor C.N.P.P. nr.1670/2011.

Guvernul României a formulat întâmpinare invocând excepţia inadmisibilităţii cererii de anulare a O.U.G. nr.59/2011; s-a invocat şi excepţia lipsei calităţii procesuale pasive a Guvernului cu privire la capetele doi şi trei din cerere, relativ la anularea deciziilor de pensionare şi a instrucţiunilor emise de C.N.P.P., deoarece nu este emitentul acestora.

Ministerul Muncii, Familiei şi Protecţiei Sociale a formulat cerere de intervenţie în interesul pârâţilor, solicitând respingerea cererii.

Se invocă excepţia inadmisibilităţii acţiunii, instanţele neputând anula un act normativ cu valoare de lege în temeiul art.9 din Legea contenciosului administrativ şi excepţia netimbrării acţiunii.

Prin Încheierea din 7 octombrie 2011, instanţa a disjuns capătul de cerere privind anularea deciziilor de pensionare, formarea unui nou dosar cu nr.1129/46/2011 şi a acordat termen pentru punerea în discuţie a admisibilităţii în principiu a cererii de intervenţie accesorie formulată de Ministerul Muncii, Familiei şi Protecţiei Sociale.

În faţa instanţei s-au invocat: excepţia de neconstituţionalitate a O.U.G. nr.59/29 iunie 2011 integral, privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor prevăzute la art.1 lit.c)-h) din Legea nr.119/2010 şi anexelor acesteia; excepţia de neconstituţionalitate a prevederilor art.1 lit.g), art.2-4 şi art.5-12 din Legea nr.119/2010 privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor; excepţia de neconstituţionalitate a dispoziţiilor art.55 alin.1 lit.b), art.61 alin.1, art.30 alin.1, art.105 şi art.106 alin.3,

coroborat cu art.149-151 din Legea nr.263/ 16 decembrie 2010 .

La 21 octombrie 2011, instanţa a admis în principiu cererea de intervenţie accesorie formulată de M.M.P.S., dispunând conceptarea în cauză a acesteia ca intervenient accesoriu în favoarea Guvernului României.

Prin încheierea din 21 octombrie 2011 Curtea de apel Piteşti, constatând îndeplinite condiţiile de sesizare a Curţii Constituţionale asupra excepţiei de neconstituţionalitate a dispoziţiilor Legii nr.119/ 2010, a trimis excepţiile la Curtea Constituţională, în temeiul art.29 din Legea nr.47/1992, pentru a analiza excepţia de neconstituţionalitate a dispoziţiilor art.1 lit.g), art.2-4 şi art.5-12 din Legea nr.119/2010, a dispoziţiilor art.55 alin.1 lit.b), art.61 alin.1, art.30 alin.1, art.105 din Legea nr.263/2010 şi a dispoziţiilor O.U.G. nr.59/2011 integral şi a respins cererea de sesizare a Curţii Constituţionale în privinţa art.106 alin.3, raportat la art.149-151 din Legea nr.263/2010.

Totodată a suspendat soluţionarea cauzei potrivit art.9 alin.2 teza finală din Legea nr.554/2004.

Prin Decizia nr.601/12 iunie 2012, Curtea Constituţională a respins ca neîntemeiate excepţiile invocate şi a restituit dosarul Curţii de Apel Piteşti.

Cauza a fost repusă pe rol pentru a se analiza capetele de cerere privind anularea normelor de punere în aplicare a dispoziţiilor O.U.G. nr.59/2011 sub nr.1670/13.07.2011 şi a O.U.G. nr.59/2011.

Prin Sentinţa nr.342/F-CONT din 28 septembrie 2012, Curtea de Apel Piteşti a respins excepţiile lipsei calităţii procesuale pasive a Guvernului României şi a Casei Naţionale de Pensii Publice, pentru capetele 1 şi 3 din cerere; a respins, ca inadmisibilă, cererea formulată de reclamanţii BC, CM, DG ş.a., în contradictoriu cu pârâţii Guvernul României, Casa Naţională de Pensii Publice, Casa de Pensii a Municipiului

Bucureşti şi Casa Judeţeană de Pensii Argeş, şi cu intervenientul accesoriu Ministerul Muncii, Familiei şi Protecţiei Sociale, de anulare a Ordonanţei de urgenţă a Guvernului nr.59/2011 şi de anulare a Normelor nr.1670/ 2011 emise de Casa Naţională de Pensii Publice.

În ceea ce priveşte excepţia lipsei calităţii procesuale pasive a C.N.P.P., Curtea a constatat că aceasta este invocată generic în raport cu toate capetele de cerere formulată de reclamanţi, însă faţă de argumentele susţinute, s-a reţinut că această excepţie vizează practic numai capătul de cerere privind anularea deciziilor de pensionare.

Faţă de disjungerea acestui capăt de cerere şi declinarea acestuia în favoarea Tribunalului Argeş prin încheierea din 7 octombrie 2011 şi sentinţa din aceeaşi dată, Curtea a constatat că soluţionarea excepţiei menţionate, este în căderea instanţei competente să soluţioneze cererea de anulare a deciziilor de pensionare.

În ceea ce priveşte capătul de cerere privind anularea normelor de punere în aplicare a dispoziţiilor O.U.G. nr.59/2011, emise de Casa Naţională de Pensii Publice sub nr.1670/2011, Curtea a constatat că pârâta justifică cerinţa calităţii procesuale pasive, ca emitent al actului.

De asemenea, în privinţa excepţiei lipsei calităţii procesuale pasive a Guvernului, în raport cu anularea deciziilor de pensie, s-au reţinut aceleaşi argumente ca şi în cazul excepţiei lipsei calităţii procesuale pasive a C.N.P.P. iar asupra capătului 1 din cerere, s-a constatat că pârâtul are calitate procesuală pasivă, ca emitent al actului a cărui anulare se cere.

În privinţa excepţiei inadmisibilităţii capătului de cerere privind anularea în tot a Notei C.N.P.P. nr.1706/13.07.2011 s-au reţinut următoarele.

Instrucţiunile nr.1760/13 iulie 2011 se raportează la modul de

aplicare a dispoziţiilor O.U.G. nr.59/2011, fiind adresate tuturor caselor teritoriale de pensii, cărora li se indică în finalul actului administrativ luarea măsurilor ce se impun pentru respectarea termenelor de revizuire.

Instrucţiunile menţionate au ca scop lămurirea aplicării dispoziţiilor normative cu consecinţa modificării raporturilor juridice de pensie, stabilite anterior.

Curtea a reţinut că C.N.P.P. este autoritate publică în sensul art.2 lit.c) teza I din Legea nr.554/2004, actele acesteia cu caracter individual sau normativ putând fi cenzurate în faţa instanţei de contencios administrativ, în condiţiile art.18 din lege.

Prin urmare, în sine, actul poate fi atacat în contencios administrativ, însă soluţia asupra anulării Notei C.N.P.P. nr.1760/ 13.07.2011, depinde de soluţia care se va pronunţa asupra excepţiei de neconstituţionalitate faţă de art.9 alin.3 din Legea nr.554/2004, urmând soarta acesteia.

În ceea ce priveşte anularea O.U.G. nr.59/2011, Curtea a constatat că trebuie să se pronunţe asupra excepţiei inadmisibilităţii cererii de anulare a O.U.G. nr.59/2011, invocată de C.N.P.P. de Guvernul României şi de intervenientul Ministerul Muncii, Familiei şi Protecţiei Sociale reţinând următoarele:

În cauză, primul capăt de cerere vizează anularea unei ordonanţe a Guvernului, care nu se regăseşte printre cererile enumerate la art. 9 alin.(5) din Legea nr. 554/2004.

Ca atare, instanţa de contencios administrativ nu poate anula o ordonanţă de urgenţă, astfel că, primul capăt de cerere apare inadmisibil.

În ceea ce priveşte cererea de anulare a normelor privind punerea în aplicare a dispoziţiilor O.U.G. nr.59/2011, faţă de decizia Curţii Constituţionale şi de prevederile art.9 alin.3

teza a doua din Legea nr.554/2004, Curtea a constatat că normele de punere în aplicare a dispoziţiilor O.U.G. nr.59/2011, nr.1670/13.07.2011, nu pot fi anulate.

În ceea priveşte faptul că prin Decizia nr.601/ 12.06.2012 Curtea Constituţională nu ar fi soluţionat excepţia de neconstituţionalitate a art.5-11 din Legea nr.119/2010, conform sesizării, Curtea a constatat că într-adevăr în dispozitivul deciziei nu s-au menţionat aceste texte, însă în considerente se arată că prin Decizia nr. 1481 din 8 noiembrie 2011, referitoare la excepţia de neconstituţionalitate a dispoziţiilor Legii nr.119/2010 privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor, a fost respinsă ca neîntemeiată excepţia de neconstituţionalitate a dispoziţiilor art.1lit.g), art.2-4 şi art.12 din Legea nr.119/2010 privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor.

A concluzionat Curtea că, respingându-se excepţia de neconstituţionalitate prin decizia nr.601/ 12 iunie 2012 şi cererea de anulare a actelor subsecvente se respinge ca inadmisibilă, instanţa putând soluţiona fondul numai prin prisma unei decizii de admitere a excepţiei de neconstituţionalitate.

Împotriva sentinţei pronunţată de Curtea de Apel Bucureşti, reclamanţii au declarat recurs.

S-au invocat motivele de recurs prevăzute de art.304 pct.4, 5, 7, pct.9 teza a II-a şi art.304^1 Cod procedura civilă, cu referire numai la soluţia de respingere ca inadmisibile a capetelor unu şi trei de cerere, atacarea O.U.G. nr.59/2011 şi anularea Normelor nr.1670/2011 emise de Casa Naţională de Pensii Publice.

S-a arătat că în faţa instanţei de fond s-a invocat excepţia de neconstituţionalitate privind întreaga O.U.G. nr.59/2011, întreaga Lege nr.119/2010 şi unele prevederi ale Legii nr.263/2010.

Prin încheiere, instanţa de fond a admis cererea de sesizare a Curţii Constituţionale cu excepţia de neconstituţionalitate a dispoziţiilor art.1 lit.g), art.2-4, art.5-12 din Legea nr.119/2010, art.55 alin.(1) lit.b), art.61 alin.(1), art.30 alin.(1), art.105 din Legea nr.263/ 2010 şi a dispoziţiilor O.U.G. nr.59/2011.

La termenul de judecată din 28.09.2012, reclamanţii au invocat că prin Decizia Curţii Constituţionale nr.601/ 12.06.2012, nu s-a analizat şi nu s-a pronunţat o decizie cu privire la excepţia de neconstituţionalitate a art.5-11 din Legea nr.119/2010.

Cu alte cuvinte, reclamanţii au invocat doar o soluţionare parţială a excepţiilor de neconstituţionalitate şi resesizarea Curţii Constituţionale.

Odată ce instanţa de fond s-a pronunţat cu privire la admisibilitatea excepţiilor de neconstituţionalitate, în lipsa unei decizii a Curţii Constituţionale, Curtea de Apel Piteşti nu putea să se pronunţe pe fondul pricinii, în caz contrar, substituindu-se atribuţiilor instanţei de contencios constituţional.

În subsidiar, recurenţii au considerat că punerea în aplicare a Legii nrr.119/2010 a echivalat cu o adevărată expropriere, ingerinţa statului este disproporţionată şi încalcă justul echilibru, în condiţiile în care nici prin dispoziţiile O.U.G. nr.59/2011 nu se prevăd despăgubiri în urma pierderii pensiilor de serviciu.

Prin întâmpinările depuse la dosar, intimaţii au solicitat respingerea recursului ca nefondat.

Intimatul M.M.F.P.S. consideră şi că nu are calitate procesuală pasivă în litigiu, nefiind emitentul actelor atacate.

Intimata-pârâtă Casa Naţională de Pensii Publice a apreciat că

a fost soluţionată în întregime excepţia de neconstituţionalitate a Legii nr.119/2000, inclusiv prevederile art.5-11 din acest act normativ.

Recursul este fondat

Prin încheierea de şedinţă din 21.10.2011, Curtea de Apel Piteşti a dispus sesizarea Curţii Constituţionale cu excepţiile de neconstituţionalitate a dispoziţiilor art.1 lit.g), art.2-4, art.5-12 din Legea nr.119/2010, art.55 alin.(1) lit.b), art.61 alin.(1), art.105 din Legea nr.263/2010 şi a dispoziţiilor O.U.G. nr.59/2011 integral.

Prin Decizia Curţii Constituţionale nr.601/2011 s-a respins ca neîntemeiată excepţia de neconstituţionalitate a dispoziţiilor art.1 lit.g), art.2-4, art.12 din Legea nr.119/2010, art.55 alin.(1) lit.b), art.61 alin.(1), art.30 alin.(1), art.105 din Legea nr.263/2010 şi ale O.U.G. nr.59/2011.

Curtea Constituţională nu a explicat motivul nepronunţării asupra excepţiei de neconstituţionalitate a dispoziţiilor art.5-11 din Legea nr.119/2010, deşi a fost sesizată în acest sens.

Prima instanţă avea obligaţia să clarifice împrejurarea ivită şi să sesizeze din nou Curtea Constituţională pe acest aspect ori să ceară lămuriri.

Având în vedere că obiectul acţiunii este întemeiat pe dispoziţiile art.9 din Legea nr.554/2004 modificată şi completată, judecătorul fondului nu putea să se pronunţe în mod legal şi să respingă acţiunea ca inadmisibilă în lipsa soluţionării în întregime a excepţiilor de neconstituţionalitate.

Faţă de acestea, constatând îndeplinite prevederile art.304 pct.5 Cod procedura civilă, în temeiul art.312 alin.(1) teza I şi alin.(3) Cod procedura civilă, coroborat cu art.20 alin.(3) din Legea nr.554/2004, recursul a fost admis iar sentinţa

recurată a fost casată, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la aceeaşi instanţă.